

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
vragen naar/e-mail peter.casteur@vlaanderen.be		telefoonnummer	datum 02/10/2015

Betreft: Rondzendbrief aanpak vluchtelingencrisis binnen beleidsdomein
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Geachte heer,
Geachte mevrouw,

1. Situering: de impact van de huidige vluchtelingencrisis

Ook Vlaanderen wordt momenteel geconfronteerd met een verhoogde instroom van vluchtelingen.

Deze instroom zal voor een sterke druk op het Vlaamse beleid zorgen. De globale beschermingsgraad steeg immers van 46,80% in 2014 naar 59,28% in de eerste helft van juli, en tot 64% in augustus 2015. We verwachten hier een verdere stijging in de volgende maanden. Vlaanderen kiest er ondubbelzinnig voor om voorwaarden en kansen te creëren voor alle aspecten van een menswaardig leven van nieuwkomers. Daartoe neemt de Vlaamse Regering binnen de verschillende beleidsdomeinen proactief haar verantwoordelijkheid op: Inburgering & Integratie, Binnenlands Bestuur, Werk, Welzijn, Onderwijs, Wonen, ...

De impact op elk van de beleidsdomeinen is op dit moment nog moeilijk in te schatten. Het is evenwel evident dat we bijkomende maatregelen moeten nemen. We vertrekken van de bestaande structuren, maar willen investeren in (tijdelijke) initiatieven met een meervoudige finaliteit:

- tijdelijke capaciteitsverhoging;
- intensifiëring van de samenwerking tussen organisaties en sectoren;
- deskundigheidsbevordering en expertisedeling.

Om de maatregelen te monitoren is het belangrijk een goed zicht te krijgen en houden op de vraagzijde (over wie gaat het, waar en wanneer zal hij/zij zich vestigen, ...) en op de impact van de investeringen. We doen dit zowel binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (cf. punt 6. Monitoring, rapportage en opvolging), als op het overkoepelende niveau van de Vlaamse Gemeenschap. Binnen de Vlaamse Regering werd daartoe een ministerieel comité voor Vluchtelingen- en Asielcrisis opgericht. Dit comité stuurt de aanpak binnen de verschillende beleidsdomeinen aan, zal monitoren en waar nodig bijsturen.

Het is van groot belang dat we in samenwerking met het federale niveau een goede en systematische monitoring opzetten. Het Agentschap Inburgering en Integratie neemt op dit moment al deze coördinatiefunctie op en zal de gegevens op regelmatige basis monitoren en aanleveren om het ministerieel comité Vluchtelingen- en Asielcrisis te ondersteunen.

2. Maatregelen binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin focussen we in eerste instantie en op zeer korte termijn op een verhoogde inzet voor de meest kwetsbare groepen, m.n. jonge kinderen, niet-begeleide minderjarigen en gezinnen met kinderen. Daarnaast voorzien we ook vanuit de specifieke expertise in een verhoogde inzet voor psychosociale begeleiding, een aanbod inzake traumabegeleiding en - in samenwerking met de lokale besturen - een versterking van de woonbegeleiding.

In deze rondzendbrief overlopen we de maatregelen waarvoor we een appel doen op het maatschappelijke engagement van de organisaties en hun ondernemerschap door op te roepen om op korte termijn initiatieven te noemen.

Het is een uitdrukkelijke keuze om de maatregelen gecoördineerd en in samenwerking met meerdere actoren en vanuit een duidelijke expertise uittezetten. We kiezen voor een afgestemde aanpak waarbij we de maatregelen koppelen aan continue opvolging en een krachtige aansturing door een multidisciplinaire stuurgroep (cf. punt 6)

2.1. Pleegzorg: opvang binnen gastgezinnen

De huidige vluchtelingen crisis heeft heel wat burgers en gezinnen ertoe aangezet zich te melden met het aanbod om (tijdelijk) kinderen met een verblijfsstatuut, al dan niet met hun gezinnen, op te vangen in de eigen gezinscontext. Dit vergt een aangepaste begeleiding en specifieke expertise. In een samenwerking tussen de Vlaamse pleegzorgsector, Vluchtelingenwerk Vlaanderen en de diensten binnen de jeugdhulp die erkend zijn voor de opvang en begeleiding van niet-begeleide buitenlandse minderjarigen, (hierna het categoriaal aanbod NBBM te noemen), startten we een pilootproject om de huidige kandidaat-gastgezinnen zo snel als mogelijk te matchen met een vluchtelingengezin.

Wat betreft de doorstroom naar pleegzorg verwachten we dat de initiatieven zich in eerste instantie richten tot de doelgroep van de -14-jarigen.

In de aanvangsfase voorzagen we bijkomende personele inzet van de pleegzorgdiensten. Gelet op de verhoogde instroom van kandidaat-gast-/pleeggezinnen voorzien we hier nog in een tijdelijke bijkomende

uitbreiding, in eerste instantie voor de screening van de kandidaat-pleegzorgers en de matching met de vluchtelingen.

We versterken hiervoor de pleegzorgdiensten met 5 voltijdse equivalenten.

Ook binnen het categoriale Vlaamse aanbod voor NBBM merken we spontane meldingen voor de opvang van kinderen en jongeren binnen de gezinscontext. Ook hier kiezen we uitdrukkelijk voor een gecoördineerde, gemonitorde en begeleide aanpak, met een versterking van het categoriale aanbod NBBM en een intensieve samenwerking met pleegzorg.

Daarnaast wordt ook maximaal geïnvesteerd in de bekendmaking, gecoördineerde communicatie en werving naar de allochtone gemeenschap, meer concreet ook de gezinnen uit de herkomstlanden. We verwijzen hiervoor naar good practices zoals in Nederland door Nidos geïnitieerd, waarbij kandidaat-gezinnen uit de herkomstlanden worden betrokken bij de opvang van niet-begeleide buitenlandse minderjarigen.

Naast de versterking van pleegzorg voor het zogenaamde voortraject, zetten we samen met het categoriaal aanbod NBBM en op basis van de instroomgegevens inzake niet-begeleide buitenlandse minderjarigen gerichte initiatieven op die moeten inspelen op de volgende thema's:

- Intensieve samenwerking met de pleegzorgdiensten in functie van de selectie van pleegzorgers en de matching;
- verzorgen van opleiding en verstrekken van informatie aan hulpverleners (in eerste instantie van pleegzorg) over vluchtelingenspecifieke thema's, zowel op juridisch, sociaal, administratief, cultureel en psychosociaal vlak;
- het verzorgen van consultfunctie op casusniveau aan begeleiders (in eerste instantie van pleegzorg);
- meewerken aan intervisiemomenten, gericht op kennisdeling en uitwisseling van praktijkervaringen;
- het ondersteunen van pleegzorgsituaties via duobegeleidingen.

2.2. Niet-begeleide buitenlandse minderjarigen (NBBM)

2.2.1. Residentiële buffercapaciteit voor kinderen en jongeren

We stellen ook vast dat er, in afwachting van een verblijf in een pleeggezin of in andere (alternatieve) opvangvormen, voor (jonge) kinderen nood is aan een residentiële buffer. Deze nood wordt, gezien de stijging van het aantal niet-begeleide buitenlandse minderjarigen, acuut. Daarom creëren we tijdelijk bijkomende verblijfs capaciteit onder de vorm van een 'buffer' aan residentiële plaatsen in de fase van oriëntering naar pleegzorg en/of ander jeugdhulpaanbod of in functie van hereniging met de context/ouders. We hebben hierbij ook aandacht voor de veiligheid van de sommige kinderen. Ook hier is de nood het hoogst voor de doelgroep van -14- jarigen.

We roepen het huidige categoriale aanbod NBBM op om gerichte voorstellen in te dienen die op zeer korte termijn residentiële aanbod operationeel maken. De financiering van deze residentiële plaatsen gebeurt projectmatig en op basis van de subsidiebarema's in het besluit van de Vlaamse Regering van 13 juli 1994 inzake de erkenningsvoorwaarden en de subsidiënormen voor de voorzieningen van de bijzondere jeugdbijstand.

Wat de residentiële capaciteit betreft, roepen we ook andere instanties of organisaties uit diverse sectoren expliciet op om beschikbare en instapklare infrastructuur te melden en ter beschikking te stellen.

Het gaat hier om infrastructuur die snel aangewend kan worden voor een initiatief dat kinderen en jongeren op kan vangen onder de vorm van een leefgroepwerking. Uiteraard moeten dergelijke initiatieven voldoen aan de toepasbare kwaliteits- en erkenningsregels.

2.2.2. Een versterkt meld- en infopunt

Coördinatie inzake de begeleiding van kinderen en jongeren is van groot belang. Daarom installeren we een herkenbaar en gecentraliseerd meld- en infopunt voor professionelen binnen de jeugdhulp. Het info- en meldpunt is afgestemd met de werking van Fedasil. Vanzelfsprekend verloopt alle hulpverlening voor minderjarigen conform de bepalingen binnen het decreet betreffende de Integrale Jeugdhulp. Dit meldpunt neemt dan ook een opdracht op indien minderjarigen naar de integrale jeugdhulp toegeleid moeten worden.

We opteren er voor om de bestaande meldpunten voor NBBM te versterken.

De versterking van deze meldpuntfunctie zal gebeuren in overleg met het categoriaal aanbod NBBM, dit o.a. op basis van de instroom en met prioriteit naar waar het aantal aanmeldingen het hoogst is. We opteren ook voor een meer gecentraliseerde aanpak en herkenbaarheid.

2.2.3. Traumabegeleiding en ondersteuning professionelen

Uit wetenschappelijk onderzoek, blijkt dat gemiddeld 9% van de gevestigde vluchtelingen in het Westen aan post-traumatische stress lijdt en 5 procent aan depressie. Nu de nieuwkomers vooral uit oorlogsgebied komen – zal dat cijfer waarschijnlijk stijgen. Niet alleen de vluchtelingen zelf, ook de ontvangende samenleving heeft er alle belang bij om de trauma's ernstig te nemen en te behandelen.

Per regio voorzien we dan ook een bijkomend aanbod binnen de integrale jeugdhulp van outreachende gespecialiseerde psychologische ondersteuning van professionelen inzake traumabegeleiding van kinderen en jongeren op de vlucht. Het betreft kinderen en jongeren die recent instroomden en die onderwijs volgen. Het aanbod richt zich zowel naar onderwijs- (scholen, CLB) als welzijnssettings.

We voorzien hiervoor in een bijkomende financiering van 5 voltijdse equivalenten.

We roepen dan ook organisaties binnen de gespecialiseerde geestelijke gezondheidszorg met zeer specifieke expertise inzake de doelgroep van vluchtelingen op om snel operationaliseerbare voorstellen, met hierin bijzondere aandacht voor het aspect diversiteit, dit door o.a. het betrekken van expertise uit de allochtone gemeenschap, in te dienen.

2.2.4. Versterking begeleid zelfstandig wonen (contextbegeleiding in functie van autonoom wonen)

Voor 'adolescenten' (minderjarigen) met voldoende autonomie en zelfredzaamheid is begeleid wonen de meest geschikte opvangvorm. Hiervoor is nood aan bijkomend aanbod begeleid zelfstandig wonen.

We voorzien een versterking met 40 modules contextbegeleiding in functie van autonoom wonen, we doen hiervoor in eerste instantie een beroep op de categoriale aanbod NBBM met ruime ervaring met de doelgroep. We kiezen voor een onderbouwde regionale spreiding van dit bijkomend aanbod in Vlaanderen en Brussel, dit in overleg met het agentschap Jongerenwelzijn en het categoriaal aanbod NBBM.

2.2.5. Samenwerkingsprotocol i.v.m. niet-begeleide buitenlandse minderjarigen

Tot slot maken we, voor wat betreft de doelgroep van de niet-begeleide buitenlandse minderjarigen, versneld werk van het samenwerkingsakkoord inzake de niet-begeleide minderjarigen met de federale overheid. We agenderen dit op het Overlegcomité.

2.3. *Psychosociale begeleiding*

2.3.1. Psychosociale begeleiding

In de voorbije jaren begeleidde de specifieke werkingen binnen de Centra voor Algemeen Welzijnswerk (CAW) gemiddeld op jaarbasis ca. 12.000 erkende vluchtelingen (rapportage 2009 – 2013). Gelet op de hoge regularisatiegraad (80 %) zal de druk op de nood aan individuele psychosociale begeleiding en onthaal (o.v.v. laagdrempelige ambulante of mobiele begeleiding) van erkende vluchtelingen o.a. binnen de CAW stijgen.

Daarom dringt een tijdelijke versterking van bepaalde CAW met een specifieke werking rond vluchtelingen zich op.

Ook voor de versterking van psychosociale begeleiding wensen we specifieke aandacht te besteden aan de verhoogde incidentie bij de vluchtelingenpopulatie van geestelijke gezondheidsproblemen, trauma en misbruik. We verwachten dan ook van deze kandidaturen dat in de kandidaatstelling een nauwe samenwerking met o.a. de gespecialiseerde gezondheidszorg, de lokale besturen, OCMW's, de integratiesector en actoren met specifieke expertise met de doelgroep mee wordt opgenomen om tot een gedeelde zorg te komen voor deze doelgroep.

We doen hier dus een oproep aan die CAW die al een specifieke werking inzake vluchtelingen hebben rond het aanbieden van psychosociale begeleiding om gerichte initiatieven te nemen en dit in samenspraak met de bovenvermelde actoren.

De tijdelijke middelen die uiteraard uitsluitend ingezet worden voor de begeleiding van vluchtelingen, zullen, binnen de beschikbare kredieten, verdeeld worden over die initiatiefnemers die vanuit hun specifieke werking met een verhoogd aantal hulpvragen geconfronteerd worden. De versterking wordt zo uitgebouwd dat er rekening wordt gehouden met mogelijke afbouw bij dalende instroom. Dit vergt een duidelijke registratie van de doelgroep. Deze registratie wordt ook afgestemd binnen de stuurgroep (cf. punt 6.).

2.3.2. Woonbegeleiding: versterking CAW in samenwerking met de lokale besturen

Gelet op de instroom, de spreiding en de hoge erkenningsgraad is een toename van de vraag rond ondersteuning inzake woonbegeleiding onvermijdelijk. Op de uitstroom van erkende vluchtelingen uit de federale opvangstructuren moet tijdig geanticipeerd worden door de toeleiding naar een woning te begeleiden. Afstemming met het federale opvangmodel in de zogenaamde fase 3 is dan ook noodzakelijk.

Binnen de Vlaamse Regering wordt er voor geopteerd om die woonbegeleiding in nauwe afstemming en samenwerking tussen de lokale besturen en de CAW op het terrein te implementeren. De lokale overheden

worden immers geconfronteerd met heel wat uitdagingen met betrekking tot de erkende vluchtelingen. Dit vergt een geïntegreerde aanpak.

Vanuit het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin voorzien we in een versterking van de CAW en dit in nauw overleg met de lokale besturen. Voorstellen voor woonbegeleiding worden in het aanvraagdossier telkens gekaderd binnen die lokale samenwerkingsverbanden.

Ook hier betreft de initiële kandidatuur een eerste raming op basis van eigen registratie en de reeds ervaren verhoogde druk op de reguliere werking die doorheen 2016 nauwgezet gemonitord en bijgesteld kan worden.

In de stuurgroep, die de gecoördineerde uitrol van de maatregelen binnen het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin opvolgt en aanstuurt, zetelt ook de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten (VVSG).

2.4. Kind en Gezin

Kind en Gezin staat in voor het aanbieden van de basisdienstverlening inzake medische/psychosociale preventie voor zowel zwangeren als jonge kinderen, zoals het detecteren van ondergewicht, medische noden, vaccinaties, huid, voeding Vanuit de huidige werking van Kind en Gezin is er al een werking naar de opvangcentra. Fedasil en het Rode Kruis Vlaanderen hebben met Kind en Gezin een ontwerpovereenkomst over hoe er samengewerkt kan worden. De impact van de huidige instroom zal ook voor Kind en Gezin gemonitord worden op bijv. de activiteiten van de artsen en de regioteams. We bekijken tevens welke rol de inloopteams binnen de Huizen van het Kind kunnen spelen in het bieden van basisondersteuning en het wegwijs maken van vluchtelingen.

3. Indienen van kandidaturen – timing

3.1. Kandidaatstelling

Initiatiefnemers kunnen een kandidatuur indienen voor de diverse maatregelen. Alle aanvragen worden, omwille van de gecoördineerde aanpak, ingediend bij het Agentschap Jongerenwelzijn, Koning Albert II-laan 35, bus 32, 1030 Brussel, en elektronisch bij voorzieningenbeleid@jongerenwelzijn.be. In zijn kandidatuurstelling beschrijft de initiatiefnemer, de beoogde werking aan de hand van de in deze rondzendbrief opgenomen criteria (cf. punt 3.3.).

Op niveau van de agentschappen wordt de uitvoering van de maatregelen gecoördineerd door de heer David Debrouwere, agentschap Jongerenwelzijn, in nauw overleg met de voorzitter van de stuurgroep (cf. punt 6).

Voor praktische informatie inzake de maatregelen kan u terecht bij:

2.1. en 2.2. is dit:

Het agentschap Jongerenwelzijn

Contactpersoon: David Debrouwere (david.debrouwere@jongerenwelzijn.be)

Voor de maatregelen onder 2.3. zijn dit:

Het departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Contactpersoon: Hendrik Van den Bussche (hendrik.vandenbussche@wvg.vlaanderen.be)

Contactpersoon voor CAW: Marijke Enghien (marijke.enghien@wvg.vlaanderen.be)

De contactpersoon voor Kind en Gezin is Anne Vanden Berge (anne.vandenberge@kindengezin.be)

3.2. Timing

Gelet op de hoogdringendheid worden korte termijnen gehanteerd.
Voor het indienen van kandidaturen zien we 30 oktober 2015 als uiterste datum.

Een beslissing om de eerste initiatieven op te starten situeren we half november 2015.

We voorzien in gerichte informatiemomenten voor de geïnteresseerde initiatiefnemers in de maand oktober.

3.3. Criteria

De oproep richt zich uitdrukkelijk tot actoren met expertise in de specifieke problematiek van begeleiding en opvang van vluchtelingen. De ingediende kandidaturen worden, binnen de budgettaire marge en onder voorbehoud van goedkeuring door de financiële overheden, op basis van de volgende criteria beoordeeld:

- Ervaring en expertise met de doelgroep en de maatregelen hierboven beschreven;
- De snelheid van operationaliseerbaarheid;
- Koppeling aan instroom en monitoring – m.n. een aantoonbaar verhoogde instroom (wordt in een latere fase nauw opgevolgd binnen de stuurgroep);
- Samenwerking met de lokale besturen en diensten met specifieke expertise (zoals hierboven bij de onderscheiden maatregelen beschreven);
- De mate waarin inhoudelijk vorm gegeven wordt aan de hierboven beschreven criteria;
- De mate waarin aan de sectorale regelgeving voldaan wordt;
- De beschikbare kredieten.

4. Financiering

Binnen de Vlaamse Regering werd afgesproken om voor de beleidsdomeinen die direct geïmpacteerd zijn, tijdelijk bijkomende kredieten te voorzien voor het jaar 2016. Dit gebeurt in twee bewegingen: er is een direct beschikbaar budget vanaf 1 januari 2016, een deel wordt in provisie gehouden voor mogelijke bijstelling op basis van monitoring.

Dit betekent dat alle bovenstaande initiatieven zo snel als mogelijk operationeel moeten zijn, vanaf 1 januari 2016. We doen, naast de expliciete oproep naar beschikbare infrastructuur voor punt 2.2.2.) ook een oproep om na goedkeuring van de kandidatuur (half november) al van start te gaan, bijv. door gebruik te maken van mogelijke reserves.

Zoals hierboven uitvoerig gesteld is monitoring van de initiatieven van belang. Het tijdelijke karakter van de bijkomende inspanningen na 2016 wordt nauwgezet opgevolgd binnen de stuurgroep en finaal binnen het ministerieel comité.

5. Monitoring, rapportage en opvolging

5.1. Op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap

In het raam van de vluchtelingen crisis werd in de schoot van de Vlaamse Regering het ministerieel comité Vluchtelingen- en Asielcrisis opgericht dat zal zorgen voor de beleidsafstemming tussen de ministers bevoegd voor de relevante beleidsdomeinen. Het comité zal, zoals al vermeld, alle beschikbare gegevens in kaart brengen, de gebeurtenissen opvolgen, waar nodig bijkomend onderzoek verrichten en vooral passende acties opzetten en evalueren.

We herhalen het belang van monitoring en de coördinerende rol die het Agentschap Inburgering en Integratie opneemt om de gegevens op regelmatige basis aan te leveren om het ministerieel comité Vluchtelingen- en Asielcrisis te ondersteunen. Het is van groot belang dat we nauwgezet kunnen opvolgen van het effectief realiseren van de beoogde doelstelling en het bereik van de doelgroep zoals omschreven in de hierboven opgesomde maatregelen.

5.2. Op het niveau van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Binnen het beleidsdomein WVG zal de uitrol van de bovenvermelde acties gemonitord en aangestuurd worden door een stuurgroep die minimaal bestaat uit o.a.:

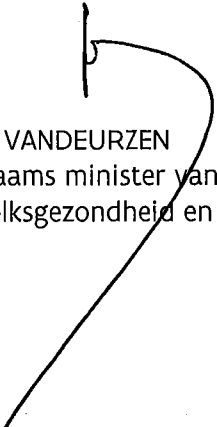
- Vertegenwoordiging administraties binnen beleidsdomein WVG;
- Vertegenwoordiging Pleegzorg Vlaanderen;
- Vluchtelingenwerk Vlaanderen;
- Vertegenwoordiging van de CAW;
- Vertegenwoordiging van het categoriaal aanbod en meld- en infopunt;
- Vertegenwoordiging van het aanbod dat instaat voor traumabegeleiding;
- Vertegenwoordiging VVSG;
- Vertegenwoordiging van het agentschap Integratie en Inburgering;
- Vertegenwoordiging administratie Onderwijs;
- Vertegenwoordiging dienst Voogdij;
- Vertegenwoordiging van het federaal parket;
- Vertegenwoordiging Fedasil.

Het voorzitterschap wordt waargenomen door een expert inzake de vluchtelingenproblematiek.

De stuurgroep zal naast de afstemming van de diverse acties op het terrein ook instaan voor een signaalfunctie inzake de inhoudelijke ontwikkeling en rapportage doorheen de uitrol van de verschillende maatregelen.

We wensen u alvast te danken voor het initiatief dat u rond deze problematiek wens te nemen.

Met vriendelijke groeten,

Jo VANDEURZEN
Vlaams minister van Welzijn,
Volksgezondheid en Gezin